
This is the **published version** of the article:

Pagans Vila, Nuria; Shiraishi Nakane, Minoru, dir. 'Nobuta wo produce' i la traducció de culturemes. 2015. (868 Traducció i Interpretació)

This version is available at <https://ddd.uab.cat/record/147049>

under the terms of the license

***NOBUTA WO PRODUCE* I LA TRADUCCIÓ DE CULTUREMES**

101486 - Treball de Fi de Grau

Grau de Traducció i Interpretació
Curs acadèmic 2014-15

Estudiant: Núria Pagans Vila

Tutora: Minoru Shiraishi

10 de juny de 2015

Facultat de Traducció i d'Interpretació
Universitat Autònoma de Barcelona

Dades del TFG

Títol: *Nobuta wo produce* i la traducció de culturemes

Autora: Núria Pagans Vila

Tutora: Minoru Shiraishi

Centre: Facultat de Traducció i d'Interpretació

Estudis: Grau de Traducció i Interpretació

Paraules clau - *Keywords*

Nobuta wo produce, traducció literària, culturema, domesticació, estrangerització, llenguatge col·loquial.

Nobuta wo Produce, *literary translation*, *cultureme*, *domestication*, *foreignization*, *colloquial language*.

Resum del TFG - *Abstract*

Nobuta wo produce, la primera obra de Gen Shiraiwa i la de més èxit, és una novel·la rica en diàleg i llenguatge col·loquial, a més de referències culturals. A l'hora fer una traducció, especialment d'un text amb càrrega cultural, solem dubtar de com l'hem d'enfocar. És millor ser fidel a les particularitats de la llengua original i a les opcions lingüístiques que ha escollit l'autor, o convé sacrificar-les per aconseguir un text meta que "flueixi" millor? Aquest estudi analitza les estratègies de traducció a l'anglès de tres sèries de televisió japoneses de característiques similars al text original (inclosa l'adaptació televisiva de la novel·la). Ens fixarem, sobretot, en com resolen els problemes que plantegen els culturemes i si es decanten per una traducció domesticant o estrangeritzant. També descriurem els problemes de traducció (vocabulari, gramàtica, referències culturals) que trobem a les deu primeres pàgines de la novel·la i hi proposarem solucions a través de la traducció al català d'un fragment de l'obra.

Gen Shiraiwa's first and most successful work, Nobuta wo Produce, is a novel rich in dialogue and colloquial language, as well as cultural references. When translating, and especially when dealing with such a culturally charged text, one might wonder about the approach to take. Is it better to remain loyal to the particularities of the source language and the author's linguistic choices, or should we forsake them for a better "flow" of the translated text? This study analyzes the translation strategies of three English-subbed Japanese live-action series which share qualities with our source text (including the TV adaptation of Nobuta wo Produce), paying special attention to how they deal with culturemes and whether they take a domesticating or a foreignizing approach in translating. Afterwards, we will discuss the translation difficulties (vocabulary, grammar, cultural references) found in the first ten pages of the novel, and will suggest possible solutions to them through a Catalan translation of an excerpt of the book.

ÍNDEX

1. Introducció.....	4
1.1. Objectius.....	4
1.2. Justificació de la tria.....	4
1.3. Metodologia i corpus.....	5
2. Dades sobre <i>Nobuta wo produce</i>	6
2.1. L'autor.....	6
2.2. Característiques de l'obra.....	6
2.3. Resum de l'argument.....	7
3. Marc teòric.....	8
3.1. Traduccions domesticants i estrangeritzants.....	8
3.2. Culturemes.....	9
4. Anàlisi del corpus.....	10
4.1. Fragments de la traducció de <i>Nobuta wo produce</i> (sèrie).....	10
4.2. Fragments de la traducció de <i>Taiyō to umi no kyōshitsu</i>	12
4.3. Fragments de la traducció de <i>Tumbling</i>	14
5. Problemes de traducció a <i>Nobuta wo produce</i>	16
5.1. Vocabulari.....	16
5.1.1. Substantius i pronoms.....	16
5.1.2. Repetició com a recurs estilístic.....	17
5.1.3. Col·loquialismes.....	18
5.1.4. Altres expressions.....	18
5.2. Gramàtica i sintaxi.....	19
5.3. Culturemes i marques culturals.....	19
6. Proposta de traducció.....	23
7. Conclusions.....	28
8. Bibliografia.....	29

1. Introducció

Nobuta wo Produce és la primera obra del jove novel·lista Gen Shiraiwa i la que ha gaudit de més èxit crític i comercial. Va ser guardonada amb el Premi Bungei l'any 2004 i nominada com a candidata per al 132è Premi Akutagawa. També ha estat adaptada a una sèrie televisiva.

La història, narrada en primera persona a través del protagonista, un estudiant de disset anys, tracta el tema de l'assetjament escolar (o *bullying*, de caràcter més general) i, sobretot, d'hipocresia: dels papers que hom interpreta per poder conviure en societat.

La temàtica universal de *Nobuta wo produce* convida els lectors de qualsevol edat o nacionalitat a replantejar-se què significa i comporta realment formar part d'un grup. Alguns, fins i tot, poden sentir-se identificats amb el protagonista i les seves idees o, si més no, quedaran captivats per la seva manera d'expressar-se, fresca i vital. Shiraiwa tenia vint anys quan va escriure la novel·la: potser tenir una edat similar al protagonista el va ajudar a crear un estudiant d'institut més autèntic, més creïble, utilitzant-lo com a recipient de les seves pròpies experiències més recents.

1.1. Objectius

L'objectiu principal d'aquest treball és descriure els problemes que presenta la traducció d'aquesta novel·la japonesa amb narrador protagonista i proposar-hi solucions a través de la traducció d'un fragment de l'obra al català, després d'analitzar solucions a problemes similars en altres traduccions. Ens centrarem, sobretot, en les dificultats relacionades amb els referents culturals o culturemes, molt presents en l'obra, més evidentment en forma de referència a celebritats o altres obres de ficció.

Observarem, també, si els textos paral·lels seleccionats es decanten per traduccions estrangeritzants, més properes l'autor, a la llengua i cultura del text original, o domesticants, que s'apropen a la llengua i cultura d'arribada i, per tant, al lector. Així doncs, observarem també si aquest tipus de textos generalment tendeixen més cap a un mètode o l'altre.

A l'hora de traduir la novel·la al català, l'objectiu és enfocar el text de manera que el lector mitjà en pugui gaudir. No obstant això, he intentat mantenir les marques culturals tant com sigui possible, per tal que els lectors més versats en la cultura japonesa (en el cas d'aquesta obra, sobretot la cultura popular) puguin gaudir-ne en un nivell més profund.

1.2. Justificació de la tria

M'he decantat per un projecte centrat en *Nobuta wo produce* per aquests motius:

- Tinc interès personal en l'obra: m'atrau l'estil fresc de la novel·la, el tema que tracta i, sobretot, la caracterització del personatge principal, que vull intentar traslladar a la meua llengua materna.

- Traduir una obra en japonès m'ajuda a consolidar els coneixements d'aquesta llengua. A més, el text de la novel·la possibilita treballar, sobretot, amb expressions i llenguatge col·loquials contemporanis.
- Tot i el ressò que *Nobuta wo produce* ha tingut en alguns cercles del món occidental, sobretot pel que fa a la sèrie, cap editorial europea o americana n'ha publicat cap traducció. No obstant això, des d'un punt de vista comercial, la certa anomenada que ha aconseguit el producte audiovisual podria facilitar l'entrada de la novel·la als mercats internacionals. Per tant, crec que portar-la al públic català també seria oportú i n'he volgut proposar una traducció.

1.3. Metodologia i corpus

El fet que no s'hagin publicat traduccions de caràcter oficial ni de l'obra original ni de la sèrie (o cap traducció completa, pel que fa a la novel·la) impossibilita comparar directament la traducció proposada en aquest treball amb cap altre text. Per això, com a textos paral·lels, utilitzarem textos amb característiques similars a *Nobuta wo produce*: versions subtitulades en anglès de sèries de televisió japoneses (anomenades *dorama*). Aquestes traduccions són, un altre cop, no oficials, ja que els *dorama* no se solen comercialitzar fora del Japó, sinó fetes sense ànim de lucre per seguidors d'aquestes sèries. Tot i que potser no tenen el rigor de les traduccions comercials, el seu objectiu és el mateix: fer arribar obres a persones que parlen altres llengües. Potser aquesta manca de rigor, d'haver-se de cenyir a un nombre limitat de caràcters, per exemple, fa que els traductors puguin oferir un producte amb què estiguin més satisfets. Així doncs, crec que val la pena considerar aquestes propostes de traducció.

M'he decantat per treballar amb sèries subtitulades com a textos paral·lels perquè *Nobuta wo produce* és una novel·la on destaca molt l'oralitat: en els monòlegs interns del protagonista i en els diàlegs entre personatges. A més, utilitza un llenguatge col·loquial. En aquests *dorama* hi ha una gran abundància de diàleg col·loquial, per tant, els exemples que hi trobem són un gran recurs a l'hora de traduir la novel·la.

Pel que fa a l'idioma, he decidit analitzar les versions subtitulades en anglès perquè, generalment, en el món del *fansub*, la majoria de subtítols en altres llengües parteixen de la versió anglesa, amb crèdit o sense. Treballant amb aquesta versió podem evitar les traduccions indirectes, que de vegades s'allunyen innecessàriament de l'original o representen una disminució de la qualitat del text.

La primera sèrie amb què he treballat és, naturalment, la que es basa en la novel·la. També he seleccionat dues altres obres que hi comparteixen característiques: els personatges principals són també estudiants de secundària (高校生) situats en un context similar, per tant, també s'expressen de manera similar. Tot i que la llengua evoluciona constantment, he triat sèries més o menys contemporànies (emeses entre el 2005 i el 2010) per tal que presentin menys diferències lingüístiques i pel que fa a les marques culturals.

Obres analitzades:

- *Nobuta wo produce* (野ブタ。をプロデュース). NTV, 2005. Com a principal text paral·lel, el treball se servirà d'una traducció de la sèrie de televisió basada en la novel·la. Subtítols de Dancestar24.

- *Taiyō to umi no kyōshitsu* (太陽と海の教室). Fuji TV, 2008. Subtítols de Rollins.
- *Tumbling* (タンブリング). TBS, 2010. Subtítols de GiriGiri Fansubs.

Comentarem fragments traduïts del primer episodi de cada sèrie, posant èmfasi especialment en observar si la traducció és més aviat domesticant o estrangeritzant i en com se solucionen els problemes de traducció causats per les marques culturals o culturemes que hi apareixen. A l'hora d'analitzar el vocabulari dels fragments traduïts, he utilitzat com a eina principal les propostes que recull el diccionari bilingüe japonès-anglès de la Universitat de Monash (WWWJDIC).

Presentaré també una selecció dels problemes de traducció del fragment escollit de la novel·la, classificats segons si estan relacionats amb el **vocabulari** (apartat 5.1), amb la **gramàtica o sintaxi** (5.2), o si són **referents culturals o culturemes** (5.3). En discutirem possibles solucions que, finalment, aplicaré al **fragment traduït** (apartat 6).

2. Dades sobre *Nobuta wo produce*

2.1. L'autor

Gen Shiraiwa (白岩 玄) va néixer el 1983 a Kyoto i va estudiar disseny gràfic a l'Escola Tècnica de Disseny d'Osaka després d'estar-se una temporada al Regne Unit. Actualment viu a Tòquio.

La seva primera obra—i la més destacada—és *Nobuta wo produce*, publicada el 2004, quan l'autor tenia tan sols vint anys. Va ser guardonada amb el 41è Premi Bungei i el Premi Sakuya Konohana, a més de ser nominada per la 132a edició del prestigiós Premi Akutagawa. Va tenir prou ressò perquè un any més tard Nippon TV emetés una sèrie televisiva de deu episodis basada en la novel·la que va acabar de catapultar-la a la fama.

Més endavant, Shiraiwa va publicar *Sora ni utau* (2009), *Ai ni tsuite* (2012) i *R30 no yokubō switch: hoshigaranai wakamono no, hontō no yokubō* (2014).

La seva novel·la més recent és *Mikon 30*, publicada el 18 de setembre de 2014. De la mateixa manera que *Nobuta wo produce* va ser escrita poc temps després que Shiraiwa superés l'etapa escolar, *Mikon 30* tracta de les relacions de parella entre persones de més de trenta anys, és a dir, d'edat similar a l'autor.

2.2. Característiques de l'obra

Nobuta wo produce és una història de ficció escrita en primera persona situada en el marc d'un institut de secundària (高等学校) i que es desenvolupa en una època contemporània a la publicació de l'obra. El protagonista i narrador, en Shūji, és un noi de disset anys que gaudeix de popularitat absoluta entre els seus companys de curs. Ell,

però, prefereix no fer amistats reals i limitar-se a manipular la gent del seu voltant per tenir una vida més còmoda.

El seu monòleg intern, tenyit d'ironia i cert menyspreu envers els seus iguals, és, potser, el principal interès del text. El caràcter fictici de l'obra no li resta realisme ni credibilitat, i el fet que les paraules i accions del protagonista podrien sortir d'una persona de carn i ossos fa que siguin especialment punyents. Els personatges secundaris són, fins a cert punt, estereotips; fan un senzill retrat de l'actitud dels joves de l'època (o, potser, ens n'arriba una imatge estereotipada gràcies a la manera d'entendre el món del narrador).

Tot i que la història es desenvolupa en un centre educatiu i que els personatges principals són estudiants, es podria dir que la novel·la no està dirigida exclusivament a un públic juvenil. Les paraules d'en Shūji poden fer reflexionar lectors de qualsevol edat sobre la societat i la condició humana. Al cap i a la fi, *Nobuta wo produce* tracta temes universals: els problemes relacionats amb el *bullying* no es limiten al món escolar i la hipocresia que demostra el protagonista es pot trobar a qualsevol esfera.

Shiraiwa utilitza un estil literari fresc, amb frases senzilles i expressives, adient per dibuixar un protagonista jove, despert, amb idees clares. Fa servir un lèxic “de carrer”, amb expressions d'argot i vocabulari informal propi del jovent. Amenitza la lectura jugant amb la sonoritat de les paraules (すっきり/しっきり/ハッキリ/きっちり, pg. 5) o amb repeticions (しかししかし今日の俺、まだまだ全然スイッチが入らない, pg. 4). A la novel·la podem trobar, també, jocs de paraules, com el mateix nom de *Nobuta* (信太→野ブタ).

Nobuta wo produce conté, també, moltes referències culturals: la idea principal de la història, el fet de “produir” una estrella, es basa en el funcionament del món dels *idols*, icones adolescents fabricades per una agència de talents. De fet, la novel·la comença fent menció de dues exmembres del grup de pop *Morning Musume*, en què es basa el protagonista quan decideix convertir-se en productor. A més del món de les celebritats, Shiraiwa també fa referència a frases i personatges coneguts de diversos còmics o sèries (Musashi Miyamoto de *Vagabond*, *Doraemon*). Aquestes picades d'ullet, a més de poder augmentar el realisme de l'acció, també ajuden a situar-la en un marc cultural i temporal.

2.3. Resum de l'argument

En Shūji Kiritani és el noi més popular de l'institut: afable, agut, eternament disposat a donar un cop de mà als companys que ho necessiten o a prendre'ls amistosament el pèl quan s'ho mereixen... o, més ben dit, aquesta és la imatge que fa mans i mànigues per projectar. En realitat, en Shūji no té cap mena d'interès en l'amistat i la companyonia: es limita a interpretar un personatge, a fer el paper d'estudiant ideal, mostra a la gent el que vol veure per aconseguir un bon estatus social i fer així que el seu pas per l'institut sigui més fàcil.

A mitjan curs, un alumne nou s'uneix a la classe: en Shinta Kotani és un noi poc agraciats, rodanxó i de pell rosada com la d'un porquet. A causa de la seva aparença i la

seva actitud dòcil, en Shinta—o, com tots l'anomenen, *Nobuta*, “porquet salvatge”—aviat es converteix en l'objecte de les burles de tot l'institut.

En Nobuta veu en el popular Shūji una via per escapar-se del maltractament i li demana que el deixi convertir en el seu deixeble. Tot i que al principi s'hi oposa, recelós que relacionar-s'hi el converteixi a ell també en un pària, finalment proposa fer-li de productor: promet convertir en Nobuta en l'estrella de la classe si segueix les seves instruccions. Així, en Shūji aconsegueix una nova joguina: es distreu manipulant impressions i opinions per convertir una perfecta víctima de *bullying* en un dels nois més estimats de l'institut.

Gràcies als artificis del productor, de mica en mica, en Nobuta és acceptat pels seus companys de classe i, finalment, és un més de la colla. No obstant això, les intencions d'en Shūji tard o d'hora sortiran a la llum...

3. Marc teòric

3.1. Traduccions domesticants i estrangeritzants

El dubte de com enfocar una traducció o, més concretament, fins a quin punt s'han de mantenir les característiques del text original i fins a quin punt ens en podem desviar, és tan antic com aquesta ciència (Morales, 92). Així doncs, des de l'edat antiga, diversos autors i traductors han exposat arguments per defensar el mètode que consideren correcte: adaptar el text a la llengua i la cultura d'arribada, és a dir, fer el que avui en dia anomenaríem una traducció domesticant, o bé fer-ne una que segueixi més de prop el text original i en mantingui l'estructura lingüística i elements culturals sense adaptar-los: una traducció estrangeritzant.

L'any 46 aC, Ciceró ja es manifestava a favor de les traduccions domesticants. A *L'Orador* advocava per “adaptar les paraules als nostres costums”, “no traduir paraula per paraula”, sinó conservar-ne el gènere i la força (citat a Morales, 93). El segle XVI Martí Luter mantenia una posició similar, que es fa palesa en la seva traducció de la Bíblia a l'alemany col·loquial i la defensa de les decisions que va prendre durant el procés de traducció: argumentava que, encara que una paraula no sortís al text original, s'havia d'afegir al text traduït si era necessària per mantenir el sentit de la frase en la llengua d'arribada (94).

A principis del segle XIX, Schleiermacher també parlava de dues estratègies de traducció: “deixar l'autor en pau, tant com sigui possible, i acostar el lector cap a ell”, una pràctica que anomenava imitació, o bé “deixar el lector en pau, tant com sigui possible, i acostar l'autor cap a ell”, que ell anomenava paràfrasi (Morales, 94; Lefevere, 5). Schleiermacher, però, es decantava per les traduccions estrangeritzants o imitacions: considerava que la paràfrasi avançava “feixugament”, entre el “massa” i el “massa poc”, “acumulant detalls inconnexos” i que “renunciava a la impressió”, perquè “el parafrasta tracta els elements de totes dues llengües com elements matemàtics”. L'imitador, en

canvi, no intenta “posar en contacte l’escriptor original amb el lector de la reproducció, perquè no creu que hi pugui haver una relació directa entre ells”, però vol crear en el lector “una impressió similar a la que van rebre de l’original els que parlen la llengua”. Apunta que la paràfrasi s’utilitza en l’àmbit de la ciència, i la imitació en el de l’art. (Schleiermacher, 136)

Va ser Lawrence Venuti que, basant-se en les estratègies de traducció d’Schleiermacher, va començar a utilitzar els termes *domestication* (domesticació) i *foreignization* (estrangerització) (Yang, 77). Venuti descriu la pràctica domesticant com una “reducció etnocèntrica del text estranger cap als valors culturals de la llengua meta, portant l’autor a casa”, i l’estrangerització com una “pressió etnodivergent sobre aquests valors (culturals) per registrar les diferències lingüístiques i culturals del text estranger, que fa viatjar el lector”. (Venuti, 15).

Actualment, en el camp de la traducció, Venuti és la figura representativa de l’estrangerització, mentre que Eugene Nida és el representant de la domesticació (Yang, 77). Nida indica que, per fer una bona traducció, “el biculturalisme és més important que el bilingüisme, perquè les paraules només tenen un significat en l’àmbit de les cultures en què s’utilitzen”. També, segons Christiane Nord, “traduir significa comparar cultures” (citats a Yang, 77).

Fins a la dècada dels 60, les dues estratègies de traducció oposades es fixaven bàsicament els factors lingüístics. Des dels anys 70, però, es tenen més en compte els aspectes socials, culturals i històrics del text, per tant, el conflicte entre els mètodes de traducció (i les traduccions proposades) pot tenir un caire més social o polític. Així, segons Yang, les tècniques de traducció liberal o literal no són el mateix que la domesticació i l’estrangerització, tot i que tenen elements comuns (77).

Morales (97) ofereix aquestes definicions pràctiques de domesticació i exotització (o estrangerització):

- Domesticació: “substitució de qualsevol tipus d’elements lingüístics i culturals propis de la cultura del text de partida per d’altres elements lingüístics i culturals característics de la cultura d’arribada”.
- Exotització: “utilització i conservació en el text traduït d’elements lingüístics i culturals propis de la cultura de partida”.

Indica, però, que qualsevol traducció implica cert grau de domesticació, ja que, al cap i a la fi, traduir és domesticar.

3.2. Culturemes

Tot i que el terme “culturema” s’utilitza cada cop més en el camp de la traductologia, encara no està ben definit. Luque Nadal (94) els defineix com “nocions específicoculturals d’un país o d’un àmbit cultural, molts dels quals tenen una estructura semàntica i pragmàtica complexa”. Els considera una de les grans dificultats a l’hora de traduir i, també, a l’hora d’entendre un text procedent d’una altra cultura (95). Similarment, Molina (79) defineix el culturema com a “element verbal o paraverbal que posseeix una càrrega cultural específica en una cultura i que, quan entra en contacte

amb una altra a través de la traducció, pot provocar un problema d'índole cultural entre els texts d'origen i meta”.

L'origen d'aquesta noció no es coneix, però se sol atribuir a teòrics de la traducció funcionalistes: Nord, Vermeer o Oksaar. Vermeer defineix el culturema com “un fenomen social d'una cultura A que es considera rellevant pels membres d'aquesta cultura i que, quan es compara amb un fenomen social corresponent a la cultura B, es troba que és específic de la cultura A” (citada a Luque, 95). Nord amplia aquesta definició incloent-hi també els elements paraverbals i defineix el culturema com un “concepte abstracte i supracultural, útil per comparar dues cultures, en què s'hi inclou qualsevol element denotador d'informació”. Aquests elements poden ser comunicatius o de comportament (Molina, 66).

Molina apunta que els culturemes existeixen sempre dins d'un context: tenen un component dinàmic. La mateixa paraula en diferents contexts pot ser un culturema o no, per tant, pot significar o no un problema de traducció depenent de la càrrega cultural que tingui. Afegeix que els culturemes s'han de considerar com a elements no propis d'una cultura, sinó que sorgeixen quan una cultura contacta amb una altra (78).

Luque descriu tres funcions dels culturemes: l'estètica, l'argumentativa i la cognitivohermenèutica. És a dir, els culturemes, inclosos personatges o situacions o diversos símbols, es poden utilitzar com a recurs per adornar un text, com a element per defensar una opinió, o com a “situació arquetípica” per comprendre certs fets i patrons de causa-efecte. Indica, també, que els culturemes solen tenir més d'una d'aquestes funcions en un mateix text (109-110).

Així doncs, els culturemes són unitats de comunicació que descriuen models de comportament, o que ens permeten entendre conceptes elaborats amb poques paraules i, d'aquesta manera, ens ajuden a interactuar més fàcilment amb l'entorn (118).

4. Anàlisi del corpus

4.1. Fragments de la traducció de *Nobuta wo produce* (sèrie)

Observació general: el protagonista, durant els seus monòlegs interns, de vegades alterna entre el llenguatge informal i formal (~です/~ます). En els subtítols anglesos, res indica aquest canvi de registre.

「自分でそうきめちゃったんです。」 (00:01:22)

“I decided this on my own.”

A la traducció es perd el significat de la forma ~てしまう.

「と言ってみたところで、このおっさんたちに分かるわけもなく。」
(00:01:30)

“Even if I explained it to them... these men wouldn’t understand...”

Es perd el to despectiu del terme おっさん, ja que a la traducció s’ha optat per un mot més neutral (men).

→おっさん (n) (1) (abbr) (derog) (fam) middle-aged man (WWWDIC)

(00:02:30)

“(he’s tallying how many times the teacher pulls up on his pants)”

Aquí tenim l’aparició d’un culturema no verbal. En aquesta escena, un alumne compta els cops que el professor s’estira els pantalons amb el kanji 正, amb un traç per cada cop. El traductor ha considerat oportú afegir una nota explicativa als subtítols.

「『どこでもハニーハニー』だよ。」 (00:02:58)

“It’s called “Everywhere Honey Honey”!”

Podem veure que, per al nom del producte (menjar per a escarabats), s’ha decantat per una traducció literal: estrangeritzant.

「ガキが集まっているこんな中じゃ、マジになったほうが負けだ。」

(00:03:21)

“In a world filled with all these kids, the one who becomes “serious” loses (the game).”

Un altre cop, trobem una traducció literal/estrangeritzant (マジになる per “become serious”).

「えー、修二が来ないと盛り上がらないよー。」 (00:03:48)

“Without Shuji, it’s no fun”.

En aquest cas, una alumna s’està dirigint directament al protagonista. En japonès és més comú utilitzar el nom en comptes del pronom personal de segona persona, però el traductor ha conservat el nom propi. Pot ser que no s’hagi fixat en aquest detall, o que conscientment hagi optat per una traducció estrangeritzant. També podem observar que ha optat per romanitzar el nom sense màcron.

「だからひらひらしてんじゃねえ！」 (00:05:31)

“I’m saying don’t wave your arms like that!”

Tradueix だから com a “I’m saying” per mantenir el to d’exasperació. Com a equivalència del reduplicatiu/so mimètic ひらひら ha optat per una descripció del moviment (“wave your arms”).

「おい！おい魚ちゃん！なんでないんだよ？！」 (00:06:22)

“Hey!!! Fish!! Why isn’t it here?”

Com que en anglès no hi ha cap equivalent directe de la partícula よ, en aquest cas, per mantenir l’èmfasi a la frase, ha utilitzat simplement signes d’exclamació. Tampoc ha mantingut el sufix de familiaritat ~ちゃん. En algunes traduccions el podem trobar en noms propis, però no en noms comuns.

「この日まで平和だった俺の高校生活が、微妙にずれはじめていた。」

(00:08:33)

“My peaceful school days slowly began to change”.

Aquesta frase té dos punts d'interès: primer, la traducció de 高校生活 com a “school days”, que considero una equivalència molt encertada, i la traducció de ずれる com a “change”, en què crec que es perd la connotació negativa del verb.

→ずれる(P); ズれる (v1,vi) to slide; to slip off; to get dislocated; to be out of alignment; to get dislodged; to deviate; to shift (position); to be out of sync.; to be slightly off; to be off-point (WWJDIC)

「あのケバイ」(00:10:19)

“That really “kebai” (overly made-up) girl.”

Una altra traducció estrangeritzant: manté el terme japonès i hi afegeix una explicació breu en forma de nota.

→ケバイとは「目立っている・はでやかである」という意味の「けばけばしい」を略したものである。ただし、ケバイと略した場合、化粧や服装が派手な女性を対象に使われる。(Zokugo-dict)

「A組、上原まりこ。」(00:10:49)

“Class A, Uehara Mariko.”

La traducció manté l'ordre japonès cognom+nom: estrangeritzant.

「こんにちは・月・火・水・木・金・土！」(00:11:17)

“Konnichi getsu, ka, sui, moku, kin... DO! (Hello Monday, Tuesday, Wednesday...)”

En Shūji fa un joc de paraules: ajunta la salutació こんにちは, que conté にち(日, que representa el diumenge), amb la resta dels dies de la setmana. En comptes de crear un joc de paraules similar, potser jugant amb la paraula *day*, el traductor en fa una transcripció i una traducció literal.

「さすが修二！」(00:11:30)

“Yeah Shuji!”

Aquí, en canvi, trobem una traducció més aviat domesticant. En anglès, “yeah” és més natural que “as one would expect from [someone]” a l'hora de mostrar alegria envers el que algú ha fet.

→さすが (adj-na,adv,adj-no) (1) (uk) as one would expect (WWJDIC)

「寿司で言うとうニか？もしかしてとろ？」(00:11:49)

“In terms of sushi is she uni (urchin roe, expensive)? Even toro? (most expensive sushi)”

Un alumne compara la bellesa d'una noia amb diferents tipus de sushi. En aquest cas, *uni* i *toro* funcionen com a culturemes, ja que no solament designen ingredients, sinó que tenen un significat connotatiu de “valor elevat”. Un altre cop, el traductor es decanta per mantenir aquests termes al text meta i afegir una nota explicativa als subtítols.

4.2. Fragments de la traducció de *Taiyō to umi no kyōshitsu*

Imatge: LOVE 屋嶋灯里 (00:00:05)

“LOVE Akari Yashima”

Adaptació del nom a l'ordre occidental (nom+cognom): domesticant.

「取り直す。みんな整列整列。」

「待って、待って！」 (00:00:43)

“Take it again. Everyone line up. Line up!

Wait, wait!”

Aquí el traductor ha mantingut l'estructura de les frases i les repeticions: estratègia estrangeritzant.

“根岸くん。” (00:02:39)

“Negishi-kun.”

Es mantenen els sufixos honorífics al text meta: traducció estrangeritzant.

「負けてくれないかな。」 (00:03:22)

“How about losing?”

La traducció no expressa la connotació de favor de ~てくれる.

「お手だ。お手。」 (00:03:49)

“Shake. Like a dog.”

El culturema お手 (simplement “mà”) és l'expressió que s'utilitza normalment per demanar als gossos que et donin la pota. És suficient perquè el públic japonès entengui que un personatge n'està tractant a un altre com un gos. Possiblement, el públic anglès no interpreta els senyals visuals, de to, etc. de la mateixa manera, així que, perquè el missatge no es perdi, el traductor ha afegit al diàleg l'explicació *like a dog*.

「負け犬。」 (00:04:36)

“Loser.”

Es perd un joc de paraules relacionat amb l'escena, ja que l'expressió inclou 犬 (gos).

→負け犬 【まけいぬ】 (n) (1) dejected loser; dog that has lost a fight (with its tail between its legs) (WWJDIC)

「なんでお手してんの？」 (00:10:43)

“Why are you shaking like a dog?”

Aquí revisitem l'escena anterior a través d'una foto. Per mantenir la coherència, el traductor torna a fer servir l'expressió *shake like a dog*.

「難しい質問だな。」

「どこが難しいんだよ！」 (00:10:57)

“- That's a difficult question.

- What's difficult about it?”

Utilitza una estratègia domesticant a l'hora de formular la rèplica: preguntant *what's difficult about it*, natural en anglès, en comptes de *where is it difficult*, una traducció literal però que no flueix bé en aquest context.

「悪い警官もいりゃ心優しい海賊や泥棒だっていんだろ？」

「ジャック・スパロウ！」

「ルパン三世！」 (00:11:28)

“- There are bad policemen but good pirates and robbers too, right?”

- Jack Sparrow!
- Lupin the Third!”

Trobem referències a personatges de ficció, que s’han mantingut al text meta. Curiosament, mencionen un personatge de la factoria Disney, Jack Sparrow. Cal dir que *Taiyō to umi no kyōshitsu* es va emetre el 2008, mentre que la segona i tercera pel·lícula de *Pirates del Carib* es van estrenar el 2006 i el 2007 respectivament, per tant, no és tan sorprenent que el públic japonès (i l’estudiant que el menciona) tingués aquest personatge en ment.

「かちかちかちかち気になるな。」 (00:17:04)

“I can hear you splashing around.”

Una altra proposta de traducció d’un reduplicatiu. En aquest cas, descriu el so de caminar amb sabates molles.

→かちかち(P); こちこち(P); カチカチ; コチコチ (adv-to,adv) (2) (on-mim) chinking (e.g. of a hammer against rock); knocking; clicking; clacking; clattering (WWJDIC)

4.3. Fragments de la traducció de *Tumbling*

Nota: El grup responsable dels subtítols, GiriGiri Fansubs, va publicar al seu lloc web notes de traducció per a cada episodi, de les quals em serviré a l’hora de comentar-ne fragments.

「お前がカラ高の東航か。」 (00:02:39)

“Are you Azuma Wataru from Kara-High?”

En aquesta traducció també es manté l’ordre de cognom+nom: estrangeritzant.

「てか、お前ら何部だよ。」 (00:03:55)

“Hey, what club are you guys, anyway?”

La traducció d’aquesta frase és més domesticant: hi trobem elements propis de l’anglès com la interjecció “hey”, “you guys” per a referir-se informalment a un grup, “anyway” quan es formula una pregunta.

「兄貴に勝てるヤツ？」 (00:04:57)

“Someone who could beat Aniki?”

Traducció estrangeritzant: mantenen el terme *aniki* en comptes de buscar una alternativa en anglès. Un dels components de GiriGiri Fansubs, Sarujin, explica al seu lloc web la relació entre *aniki-bun* i *otouto-bun* en cercles com grups de delinqüents o la màfia, i defensa que aquest terme ajuda a situar-se.

→兄貴 (n) (1) (fam) (hon) elder brother; (2) **one's senior**; (3) older man; man older than oneself (WWJDIC)

「どんな先生なんでしょうね、この柏木先生って」 (00:05:43)

“I wonder what kind of teacher this Kashiwagi-sensei is.”

Aquí mantenen, també, el sufix *sensei*. En anglès, el més natural per referir-se a un professor seria l’honorífic “Mr”. Segons Sarujin, els sufixos honorífics japonesos ajuden a entendre l’atmosfera d’una situació, per això s’han decantat per mantenir-los al text.

「はい。よろしく願います。」 (00:06:05)

“Yes. I look forward to working with you all.”

L'expressió よろしく願います, que podem considerar un culturema, sovint representa un problema a l'hora de traduir, ja que, tot i que té una gran utilitat, no té cap equivalent directe que es pugui adaptar a diverses situacions, com l'expressió japonesa. Aquí n'han fet una traducció domesticant buscant una frase que s'adapti a l'escena (un professor es presenta als seus companys de feina).

「いいえ、僕、スポーツは...」 (00:06:28)

“No, I have no interest in sports...”

Traducció domesticant: afegeix un *have no interest in* perquè la frase no soni incompleta, tot i que l'expressió japonesa equivalent no surt al text, se sobreentén.

「相変わらず渋いね。」 (00:09:51)

“Cool as always.”

Traducció domesticant de 渋い, es perd part del significat del japonès però s'ha substituït per un terme anglès que també té una connotació positiva.

→ 渋い (adj-i) (1) astringent; bitter; puckery; rough; harsh; tart; (2) **austere; elegant (and unobtrusive); refined; quiet (and simple); sober; sombre; subdued; tasteful (in a quiet way); understated;** (3) sour (look); glum; grim; sullen; sulky; (4) stingy; tight-fisted; (WWJDIC)

「ンだコラ！」 (00:10:49)

“You got a problem, huh?”

Una altra traducció domesticant: s'ha decantat per una expressió que algú que busca brega utilitzaria en anglès.

「新体操？な、体操に新しいと古いとかアンのかよ。」 (00:24:12)

“New exercise (shintaiso)? Is there such a thing as new or old exercise?”

新体操 (gimnàstica rítmica) es transforma en culturema en aquest joc de paraules, on també s'interpreta com a “exercici nou”, el significat literal dels kanji. GiriGiri Fansubs afegeix una nota curta als subtítols i expandeix l'explicació del joc de paraules a la seva pàgina web.

「新...体...操... 魂。」 (00:59:32)

“Rhythmic Gymnastics Knot.”

Una altra equivocació per part del protagonista, que ha llegit malament la inscripció de la samarreta del club (新体操魂). En aquest cas, no trobem cap nota als subtítols, però sí una explicació al web.

5. Problemes de traducció a *Nobuta wo produce*

* Per a trobar les solucions proposades més fàcilment, els fragments descrits en aquest apartat estan numerats (entre claudàtors []) i marcats de manera similar a l'apartat 6. La informació entre parèntesis correspon a les pàgines del text original.

5.1. Vocabulari

5.1.1. Substantius i pronoms

「マーガリンを塗ってもらえなくて寂しそうにしている**食パン**(1)」 (pàg. 3) [1]

(1) 食パン designa un tipus específic de pa. L'equivalència més propera seria, potser, “pa de motlle” (com diu el WWWJDIC, rectangular). Una altra possibilitat seria traduir-ho com “[llesca de] pa”. El problema que ens trobem és decidir si hauríem d'utilitzar l'equivalent més proper o bé tenir en compte el context (el protagonista havia torrat aquesta llesca per untar-la amb margarina) i dir-ne “torrada”.

→ 食パン 【しょくパン】 (n) (loaf of) bread; bread in a rectangular shape (WWWJDIC)

「というか冷蔵庫を開けたときに必要なものを全部出したと思ったのに、ものすごく重要な**奴**(1)を出し忘れてしまった自分に腹が立っていた(4)。」 (pàg. 4) [2]

(1) 奴 es pot traduir com “cosa” (en aquest cas, es refereix a la margarina), però convindria mantenir el caràcter col·loquial a la frase.

→ やつ(P); しゃつ(ok) 《奴》 (pn,adj-no) (1) (やつ only) (uk) (derog) fellow; guy; chap; (2) (やつ only) (col) **thing; object**; (3) (derogatory or familiar) he; she; him; her (WWWJDIC)

「容赦なく冷たい風は吹き続ける。せっかくセットした髪がだいなしどころか**七三**だ(1)。」 (pàg. 6) [3]

(1) 七三 es refereix a un tipus de pentinat (concretament, a la proporció de la clenxa). Pel context podem veure que, en aquest cas, té una connotació negativa (es considera pitjor que anar esperrucat).

→ 七三 【しちさん】 (n) 7 or 3 ratio; hair parted on one side (WWWJDIC)

「がんばれ太陽、負けるな太陽(1)。**お天道様**(2)に静かな応援の捧げて手をポケットに突っ込み、カメみたいにマフラーの中に顔をうずめた。」 (pàg. 7) [4]

(2) Cal buscar un altre nom per al sol: “astre rei”, per exemple.

→ 天道; 天路 【てんとう(天道); てんどう(天道); あまじ】 (n) (1) (てんとう, てんどう only) the sun (WWWJDIC)

「**卒アル**(1)に何千人顔写真載せる気だみたいな感じにしてもいいと思うのだが」 (pàg. 7) [5]

(1) Abreviació de 卒業アルバム. Aquí, el concepte més similar a aquests àlbums són els anuaris.

「くそっ。文部省(1)め。あーさぶいさぶい。」 (pàg. 7) [6]

(1) Actualment 文部科学省 (Ministeri d'Educació, Cultura, Esports, Ciència i Tecnologia). Pel context, considero que el més recomanable és traduir-ho simplement com “Ministeri d'Educació”.

→文部省 【もんぶしょう】 (n) (abbr) (See 文部科学省) Ministry of Education, Culture, Sports, Science and Technology (WWWJDIC)

「コンビニ(1)」 (pàg. 7) [7]

(1) Abreviació de コンビニエンスストア, de l'anglès *convenience store*, un tipus de botigues que trobem sovint al Japó. El Termcat recull “botiga a l'abast” o “botiga de conveniència” com a possibles equivalents, però aquests mots sonen fora de lloc en una conversa informal. Crec que és millor utilitzar simplement “botiga” o “quiosc”, si volem evitar un estrangerisme.

「ガリ勉君(1)」 (pàg. 9) [8]

(1) Provenient de ガリ勉. Sol tenir certa connotació negativa, similar a “empollón” en castellà. No he trobat cap equivalència directa en català. Possible solució: “estudiós”.

→がり勉; ガリ勉; 我利勉 【がりべん(がり勉,我利勉); ガリべん(ガリ勉)】 (n) (1) drudge; grind; swot; **someone who studies too much**; (n,vs) (2) cram-study (for exam, etc.); swotting (WWWJDIC)

「田吾作(1)」 (pàg. 11) [9]

(1) Designa una persona rústica, de pagès.

→田吾作: bucolic, provincial, peasant (Weblio)

「おう、マジ(1)助かった。おまえがいなくて間違はなく仮進級(2)だよ。」 (pàg. 11) [10]

(2) Tot i que no és exactament repetir curs, si l'alumne acumula crèdits, pot tenir conseqüències similars: quedar-se un curs més a l'institut.

→仮進級 【かりしんきゅう】 (n) conditional promotion (WWWJDIC)

→「仮進級は、大学などで基礎教育から専門教育に移る年次で、基礎教育の単位が少し足りない場合などに、その単位をとるためだけに次の年次を基礎教育単位取得のために費やさない様にと、救済措置として「進級を認める」場合によく適用されます。」 (Usuari gree_e_ae100g a Chiebukuro)

5.1.2. Repetició com a recurs estilístic

「しかししかし(1)今日の俺、まだまだ(1)全然スイッチが入らない。髪も歯も服も、うっすら生えたヒゲも、全てまだ起き抜け(2)のまま。全くもって腑抜けた(3)朝だ。」 (pàg. 4) [11]

(1) Repeticions: aquí trobem un recurs estilístic per augmentar l'èmfasi, que s'hauria de mantenir a la traducció buscant una alternativa a la repetició (“Però però, encara encara” no flueix bé).

(2) (3) És possible que l'autor hagi utilitzat dues expressions amb 抜 expressament, sobretot si tenim en compte les repeticions anteriors.

「八時十五分には**すっかり**(1)準備を済ませ、**しっかり**(1)靴ひもを締め、**ハッキリ**(1)「行ってきます」と親に言い、**きっちり**(1)家を出る素晴らしい高校生だ。」(pàg. 5) [12]

- (1) Trobem quatre adverbis amb l'estructura ○つ○り. Mantenir la sonoritat és més difícil a l'hora de traduir, però es pot intentar mantenir certa similaritat entre les frases (per exemple, amb quatre adverbis. Podríem buscar-ne amb l'estructura "[...]ment", però el ritme i la sonoritat es perdrien igualment, ja que aquest tipus d'adverbis són més carregosos).

5.1.3. Col·loquialismes

「おそらく時間が**ヤバイ**(1)。」(pàg. 8) [13]

- (1) Expressió col·loquial. En comptes de buscar una equivalència per ヤバイ, és millor agafar la frase 時間がヤバイ com a unitat de traducció i buscar una expressió catalana amb el mateix significat (per exemple, “anar malament de temps”).

→やばい (adj-i) (1) (sl) **dangerous; risky**; (2) (sl) awful; terrible; crap; (3) (sl) terrific; amazing; cool (WWJDIC)

「おう、**マジ**(1)助かった。おまえがいなくて間違いなく仮進級(2)だよ。」(pàg. 11) [14]

- (1) És una expressió col·loquial però, en aquest cas, és fàcil trobar una equivalència directa, per exemple, “de debò”. També es pot buscar una altra estratègia per a mantenir l'èmfasi.

→まじ; マジ; まぢ (adj-na,n) (1) (col) (abbr) (See 真面目・まじめ) **serious (not capricious or flirtatious)**; (aux-v) (2) (まじ only) (See まい) cannot; should not; will not; must not (WWJDIC)

5.1.4. Altres expressions

「居間を通過して玄関に出ようとすると、点けっぱなしのテレビに気が付いた。もはや**地球に優しくなった**(1)俺は[...]」(pàg. 6) [15]

- (1) 地球に優しい no s'ha de traduir literalment com a “amable/benevolent envers la terra”: una expressió com “respectuós amb el medi ambient” és més genuïna.

「多分なんか**自然を守ろう会みたいな奴ら**(1)が温暖化しているって言っておけば、みんながちょっとは自然に優しくなるとか企んでいるんだ、絶対。」(pàg. 6) [16]

- (2) “自然を守ろう会” és una expressió que es refereix, amb un to despectiu, a les organitzacions ecologistes. Cal mantenir aquest to de burla a la traducció. Veiem, també, que torna a aparèixer l'expressió col·loquial 奴(ら), però en aquest cas es refereix a un col·lectiu de persones, no a un objecte.

「**がんばれ太陽、負けるな太陽**(1)。お天道様(2)に静かな応援の捧げて手をポケットに突っ込み、カメみたいにマフラーの中に顔をうずめた。」(pàg. 7) [17]

- (1) Aquestes expressions se solen utilitzar a les competicions, sobretot esportives. Possibles equivalències en català serien “endavant”, “no et rendeixis”, “tu pots”...

「ハハハ！先生厳しそう～(笑)(1)」(pàg. 10) [18]

- (1) En japonès solem trobar expressions entre parèntesis com (笑) o (泣) que ens donen informació sobre el to. Una possible solució seria descriure que el personatge està rient un cop tancat el guió de diàleg, però considero que en aquest cas no és necessari: ja tenim un “ha ha ha!”.

「奈美はニツ(1)と笑った。」(pàg. 13) [19]

- (1) Paraula mimètica que indica un somriure. No tenim cap expressió equivalent en català, així que haurem de substituir-la per una descripció.

5.2. Gramàtica i sintaxi

Problema de caràcter general: el temps verbal. Tot i que la novel·la es desenvolupa de linealment, el protagonista alterna entre el present i el passat. Crec que és millor uniformitzar-ho per no confondre els lectors.

「マーガリンを塗ってもらえなくて(1)寂しそうにしている食パン」(pàg. 3) [20]

- (2) Es pot expressar la connotació de “rebre un favor” de ~てもらう?

「というか冷蔵庫を開けたときに必要なものを全部出したと思ったのに、ものすごく重要な奴を出し忘れてしまった(1)自分に腹が立っていた。」(pàg. 4) [21]

- (1) Com podem expressar ~てしまう, és a dir, que s’ha fet una cosa que no s’havia de fer, accidentalment?.

Com veiem en els exemples anteriors, en japonès podem trobar diversos verbs auxiliars units a la forma *-te*: ~てしまう、~てくれる、~てもらう, etc. Aquestes formes expressen el fet de ser beneficiats per una acció o de ser el benefactor, per exemple. Tal com hem vist als fragments traduïts dels textos paral·lels, en anglès no hi ha equivalents per aquestes formes. En català tenim el mateix problema: si simplement diem “he untat la torrada”, perdem la connotació d’haver fet un favor a la torrada untant-la. En molts casos, però, es pot dir que es pot entendre a través del context (la torrada fa una cara trista perquè no li han fet el “favor” d’untar-la).

5.3. Culturemes i marques culturals

「野ブタ。をプロデュース」

La primera dificultat que trobem a l’hora de traduir la novel·la és el títol. El nom de Nobuta ja és un culturema, un joc de paraules (信太, que té Shinta o Nobuta com a possibles lectures, i 野ブタ, “porc salvatge”). A més, l’expressió *produce* és una paraula provinent de l’anglès que fa referència a un sistema del món de l’espectacle. El protagonista parla del concepte de *produce* a la novel·la, per tant, crec que convé mantenir l’expressió al títol.

「辻(1)ちゃん(2)と加護(1)ちゃん(2)は卒業(3)らしい。」 (pàg. 3) [22]

- (1) Antigues membres del grup de pop Morning Musume. És més probable que els lectors catalans coneguin el nom del grup que el de les components. Considero que afegir el nom de Morning Musume no és gaire informació supèrflua, a més, gràcies al context, els lectors veuen que es tracta de personatges del món de l'espectacle.
- (2) Sufixos honorífics: es mantenen o s'eliminen? Hem vist que als textos paral·lels es tendeix més a mantenir-los però, generalment, a les traduccions en català s'eliminen.
- (3) En català no se sol utilitzar “graduar-se” en aquest tipus de situació: es refereix exclusivament a obtenir un títol (DIEC). Seria més normal dir que deixen el grup, se'n van, etc.

→卒業 【そつぎょう】 (n,vs,adj-no) (1) graduation; completion (e.g. of a course);

(2) (col) **outgrowing something; moving on** (WWWJDIC)

「日本人は、なぜ何か信じられないことが起こったとき、口をついて出てくる最初のことが「え~っ」(1)なのだろう。」 (pàg. 3) [23]

- (1) Potser aquí tenim més tendència a exclamar-nos amb un “què?” que amb un “eh?”, però el protagonista es refereix específicament als japonesos, per això he decidit mantenir l'expressió del text original.

「というか冷蔵庫を開けたときに必要なものを全部出したと思ったのに、ものすごく重要な奴を出し忘れてしまった自分に腹が立っていた(1)。」 (pàg. 4) [24]

- (1) Frase feta: no es pot traduir literalment.

→腹が立つ; 腹がたつ 【はらがたつ】 (exp,v5t) to get angry; to take offense; to take offence; to be furious (WWWJDIC)

「しかししかし今日の俺、まだまだ全然スイッチが入らない(1)。髪も歯も服も、うっすら生えたヒゲも、全てまだ起き抜けのまま。全くもって腑抜けた朝だ。」 (pàg. 4) [25]

- (1) Frase feta. L'expressió prové d'engegar una màquina, però el que s'ha d'“engegar” és una persona.

→スイッチが入る: be switched on (Weblio)

「八時十五分にはすっかり準備を済ませ、しっかり靴ひもを締め、ハッキリ「行ってきます」と親に言い、きっちり家を出る素晴らしい**高校生**(1)だ。」 (pàg. 5) [26]

- (1) En japonès és més habitual utilitzar expressions com 中学生、高校生、etc., però a l'hora de traduir, especificar que un estudiant és “de secundària” o “de batxillerat” sona més superflu, especialment si combinem el mot amb un adjectiu (素晴らしい): “estudiant exemplar” sona més natural que “estudiant de secundària exemplar”.

「寒い。寒いよパトラッシュ(1)。」 (pàg. 6) [27]

- (1) Referència intertextual: nom (Patrasche) provinent del *Gos de Flandes* (la novel·la o, segurament, la sèrie d'animació).

「学校への最短距離であるこの道は、**ドラえもん**(1)に出てくる通学路によく似た風景で、同じ絵の使い回しかと思ってしまうほど連続して同じ風景が続く。」 (pàg. 7) [28]

- (1) Referència intertextual. La sèrie *Doraemon* és força coneguda al nostre país, per tant, considero que no cal modificar res.

「全国の高校生はみんなよく我慢できるものだ。すぐ**キレる**(1)、我慢のできないう現代っ子などどこにもいないんじゃないのか。」 (pàg. 7) [29]

- (2) Aquesta expressió col·loquial, en els últims anys, s'ha utilitzat molt per descriure l'estat psicològic i l'actitud destructiva de molts estudiants japonesos que sovint es relaciona amb la delinqüència juvenil (Benesse Educational Research Center, 1998). Així doncs, tot i que és una expressió força corrent, en aquest context evoca un fenomen cultural concret.

→キレる (v1,vi) (col) to get angry; to snap; to blow one's top; to lose one's temper; to flip (WWWJDIC)

「今日発売の**モーニング**(1)を読むためにも是非とも寄っていきたい俺だったが、」 (pàg. 8) [30]

- (1) És el nom d'una revista setmanal de còmics. Considero que es pot deduir gràcies al context.

「二十二分ならこのままのペースで歩いて**セーフ**(1)なのだが、」 (pàg. 8) [31]

- (2) Manlleu de l'anglès. L'expressió prové segurament del beisbol (arribar a la base), però actualment s'utilitza a diferents àmbits de la vida quotidiana.

「[男子が]俺が読み損ねたモーニングを囲んで「**熱い！熱い！**(1)」と（多分**バガボンド**(2)を読んで）騒いでいる。」 (pàg. 10) [32]

- (1) Cal buscar una expressió amb un significat equivalent a aquest culturema. La traducció literal, “calent”, té una altra connotació en català.
(2) Referència: manga de Takehiko Inoue.

「**いらっしやいませ**(1)。本日も桐谷修二の**着ぐるみショー**(2)、スタートです。」 (pàg. 10) [33]

- (1) Una expressió equivalent seria, per exemple, “benvinguts!”, tot i que perd el to comercial de l'original.
(2) 着ぐるみショー és un espectacle en què els actors porten disfresses que els cobreixen totalment, o gairebé totalment. La traducció hauria de mantenir l'element de disfressar-se, amagar-se. Una altra possibilitat és parlar de titelles, que implica manipulació per part del protagonista. Finalment m'he decantat per “funció de putxinel·lis”

「俺の火曜一限の先生は**武蔵**(1)先生だからなあ。」 (pàg. 10) [34]

- (1) Referència a Miyamoto Musashi, protagonista de *Vagabond*.

「大丈夫。その後は週代わりで来る**グラビア**(1)の水着の女の子が先生だから。**緊張と緩和**(2)だよ。」 (pàg. 10) [35]

- (1) No tenim cap equivalència directa per les revistes de グラビア (*gravure*). A la traducció, això es pot solucionar canviant el nom per una descripció del contingut (revista de noies en biquini).
- (2) 緊張と緩和 (“tensió i alleujament”) és l’estratègia de comèdia que defensava el *rakugoka* Shijaku Katsura. És molt poc probable que els lectors catalans n’hagin sentit a parlar mai.

「これが悪名高い『ノートハンター(1)高山のノート奪い』なのかってびっくりしてたよ。」 (pàg. 11) [36]

- (1) El protagonista posa a un company de classe el sobrenom en anglès *Note Hunter*, que evoca obres de ficció d’aventures, per exemple. Diverses sèries japoneses utilitzen paraules angleses al títol (*Card Captor Sakura*, per exemple), però en català aquest fenomen no es veu tan sovint. Com a possible traducció d’aquest sobrenom, ens podríem basar en la versió catalana de la sèrie que acabem d’anomenar: de *Sakura, la caçadora de cartes* a *Takayama, el caçador d’apunts*.

「そう言いかけて誰かに腕を引っ張られた。お、お客様？(1)いらっしやいませ！」 (pàg. 11) [37]

- (1) Aquí no és habitual dirigir-se als clients amb cap expressió equivalent durant el tracte cara a cara, per tant, crec que és millor ometre お客様 a la traducció.

「修二！昨日メール途中でブチったでしょ？返事来なくてずっと待ってたんだぞ！」

「タッチの南ちゃん(1)か、おまえは」 (pàg. 12) [38]

- (1) Referència a un personatge concret. A diferència de les altres referències intertextuals que hem vist, que mencionen personatges o obres però no tenen gaire significat connotatiu, aquí la Minami és un culturema, un símbol d’un comportament concret. Primer de tot, hauríem de saber en què s’assemblen el personatge de la novel·la i el de *Touch* per entendre el que vol comunicar el protagonista. La Minami Asakura fa de mànager d’un equip esportiu, així que a la traducció podem utilitzar aquest mot, *mànager*, que pot tenir certa connotació de vigilar algú de prop, anar-li al darrere. S’adapta prou bé al context i permet als lectors que no coneixen *Touch* entendre què vol dir en Shūji.

「親指で折った紙飛行機を飛ばしまくって想いを伝えてくる(1)のはやめなさい。」 (pàg. 12) [39]

- (1) La metàfora sobre avions de paper podria tractar-se també d’un culturema. No obstant això, no he trobat cap frase feta, etc. a què pugui fer referència, així que l’he interpretada de manera literal.

「道草食ってん(1)じゃないの？メールだったまにはまっすぐ先方にのところに行きたくないときもあるのよ。」 (pàg. 12) [40]

- (1) Frase feta. Té un significat similar a “quedar-se palplantat”.

6. Proposta de traducció

La producció d'en Nobuta

(Pàgines 3-13)

Sembla que la Tsuji i la Kago deixen les Morning Musume^[22]. Mentre sec a la taula del menjador bevent una tassa de te amb llet, encara mig endormiscat, miro la tele que hi ha a la saleta d'estar que va dissenyar el pare, inspirat per un programa de remodelació d'interiors. Des d'on sóc, si giro el cap, només puc veure uns tres centímetres de la pantalla, però sento la veu dolça de la Kago. Parla dels plans que té per al futur, així que, bé, segurament és que se'n va del grup. Un altre cop, algú se'n va. Sempre se'n van quan menys t'ho esperes, aquestes noies. També se sent tot un eco d'"eeeh?!". I de cop penso, com és que, quan passa alguna cosa difícil de creure, el primer que surt de la boca d'un japonès és un "eeeh"?^[23] Deixo el te amb llet sobre la taula i començo a buscar alternatives, però no surt res que em faci el pes, així que finalment accepto que no n'hi ha cap de millor.

Deu ser que no en sé, de beure'n, perquè quan em separo la tassa de te dels llavis hi veig una gota de color marronós pàl·lid regalimant. Jo, tot imitant els senyors britànics, l'eixugo amb el dit gros. Llavors els ulls se me'n van cap a la torrada^[1] que havia deixat a la taula. No l'he untada^[20] amb margarina i ara fa una cara força trista. Se m'acusa d'assassinat i aquest cadàver calcinat, abandonat sobre la taula, és la prova que m'inculpa. Mira que he intentat torrar-la com sempre, però la margarina no era a taula i m'han passat les ganes de menjar-me-la, així que me n'he oblidat. Pobra torrada. De fet, la nevera és just aquí al darrere, però és que un cop em passen les ganes de fer alguna cosa, ja no en torno a tenir. Bé, més aviat, la qüestió és que quan he obert la nevera he pensat que agafava tot el que em feia falta, però m'he deixat^[21] el més important de tot^[2] i ara estic empenyat^[24] amb mi mateix.

Tinc son. No sé si és veritat, això que diuen que el te amb llet augmenta la concentració. Si prenc te, em relaxo massa i no tinc ganes de fer res. Potser és que només fa efecte als que realment volen estar més concentrats. Sí, deu ser això.

Faig un badall ben gros, em torno a apropar la tassa als llavis i em quedo encantat mirant el rellotge de paret. Són les set i cinquanta-set minuts. D'aquí a tres minuts m'he de començar a preparar per anar a classe, o faré tard tant sí com no. Però, mira^[12], avui no em puc posar a to^[25]. Amb prou feines m'he llevat i això es nota mirant-me els cabells, les dents, el pijama i fins i tot la barba incipient. Aquest matí estic fet un desastre.

Normalment—això, normalment—no vaig pel món fent aquesta pinta. Em rento la cara i les dents, em pentino, em vesteixo i em presento davant de la família tot net i polit, sense imperfeccions. Ni se m'acudiria cometre una atrocitat com malgastar una llesca de pa, una crueltat envers el planeta i tots els coloms del món, o deixar la tele engegada tota l'estona, encara no la pugui veure des de la taula del menjador. Sóc un estudiant exemplar^[26]: a les vuit i cinc estic llest, em cordo les sabates ben cordades, dic "fins després!" als pares ben fort i clar, i surto de casa a l'hora^[12]. Però aquest matí és diferent. El pare és fora de casa per un viatge de negocis i la mare ha passat una nit fora amb uns companys de feina. Quan estic sol no cal que faci veure que sóc un estudiant exemplar. Puc anar al meu ritme i distreure'm tant com vulgui. Un matí per a mi i ningú més.

Quan m'acabo el te amb llet, el rellotge de casa toca les vuit i m'informa que se m'ha acabat el temps per distreure'm. ...No, no et preocupis, encara queda un temps mort, un temps que no ha de passar res d'especial i que tampoc he d'esperar que facin cap sèrie. Un cop m'he autoconvençut, em serveixo llet a la tassa buida, em faig més te i em concedeixo una pròrroga.

Després de tres minuts sense fer res, m'aixeco a desgana per recollir la tassa de te, on encara queda una mica de llet, i la torrada, que al final no he tocat. Obro l'aixeta de la pica i deixo que la tassa s'empleni d'aigua. La torrada, la deixo caure al fons d'aquest hades anomenat cubell d'escombraries.

Bé, doncs. Ara he de reconstruir el personatge.

Em dutxo a la velocitat de la llum i, un cop net i afaitat, torno a estar fresc com una rosa. Em passo l'eixugador de cabells i me'ls arreglo amb brillantina, em trec el pijama i em poso la camisa que vaig planxar ahir. Pujo al pis de dalt, em poso la resta de l'uniforme, m'entortolligo la bufanda al coll de qualsevol manera i em planto davant del mirall. Perfecte. T'ho miris com t'ho miris, el que tens al davant és el Shūji Kiritani de sempre.

Un cop m'he ficat el mòbil—que ahir em vaig oblidar de carregar—a la butxaca de la jaqueta, surto de l'habitació i baixo les escales. Un dels extrems de la bufanda entortolligada de qualsevol manera es balanceja pesadament amb cada pas. Travesso la sala d'estar i, quan estic a punt de sortir al rebedor, me n'adono que la tele encara està engegada. L'electricitat és un bé escàs i, ara que m'he transformat en el Shūji de sempre, tan preocupat pel medi ambient^[15], agafo el comandament que hi ha damunt de la tele, premo el botó vermell, dic adéu a la Kago i surto de casa.

Tinc fred. Tinc fred, Patrasche.^[27]

Fa massa fred per ser novembre. El desembre i el fred d'hivern ens han atrapat, gairebé puc sentir les seves passes darrere meu. Fa un fred de mil dimonis. Cason dena, això de l'escalfament global és mentida. Segur que és una conspiració d'aquelles maleïdes associacions d'amics dels arbres^[16]. Deuen creure que, si diuen que el planeta s'està escalfant, la gent es farà una mica més ecologista. Tot remugant, m'he acabat imaginant associacions estranyes i el vent glaçat i inclement no para de bufar. Més que esperrucar-me, m'ha deixat amb una clenxa digna d'un funcionari^[3].

Hi ha núvols fins escampats pel cel tapant el sol. Fan que tingui la potència d'una bombeta vella, una bombeta que s'hagi de canviar ara mateix. Aquest vendaval, però, més aviat sembla que surti del ventilador més nou del mercat. Endavant, solet! Tu pots, solet!^[17] Silenciosament, dono ànims a l'astre rei^[4], em fico les mans a la butxaca i amago la cara dins la bufanda, com una tortuga. Potser, però, passar fred així és millor que trobar-se algú anant cap a l'institut i haver-hi de bescanviar paraules estúpides com ara “quin fred, oi?” i “sí, sí que en fa!”.

N'estic fart, d'aquesta ruta. Ja fa dos anys que he de passar cada dia per carrers que no tenen cap mena d'interès. Aquest camí, que és el més curt per anar a l'institut, s'assembla força al que surt a *Doraemon*^[28]. El paisatge es va repetint, com si reutilitzessin els mateixos fotogrames un cop i un altre. Per a mi, acostumar-se a alguna cosa és pràcticament el mateix que avorrir-la. Mira que en són, de pacients, els estudiants de secundària, que són capaços d'anar cada dia al mateix lloc durant tres anys. I on és aquest jovent d'avui en dia que suposadament no tolera res i de seguida perd els estreps^[29]? Jo ja fa més d'un any que en tinc prou. Als tastaolletes com jo ens aniria bé que el sistema ens enviés a un institut diferent cada trimestre. Això faria les classes insípides de cada dia una mica més interessants i tindríem més ganes d'estudiar. A més,

ningú es queixaria que no hi ha noies boniques o nois ben plantats a classe i que no poden gaudir de la joventut i coses d'aquestes. El *bullying* també desapareixeria: abans que ningú veiés per on pot burxar la gent, ja hauria arribat l'hora dels adéus. Així se solucionarien un munt de problemes escolars. Tampoc em semblaria malament tenir milers de cares a l'anuari^[5].

Maleït Ministeri d'Educació^[6]. Ostres, tu, quin fred que fot.

El paisatge es va repetint. Finalment puc veure el rètol d'aquella botiga de conveniència^[7], l'únic punt d'interès del barri. Tinc ganes d'entrar-hi, primer com a mesura d'emergència per fugir d'aquest fred tan intens i també per llegir la *Morning*^[30] d'aquesta setmana, però vaig malament de temps^[13]. Sé que, si passo per davant de la botiga, que està just a mig camí entre casa meua i l'institut, a les vuit i vint-i-dos minuts, si camino a aquest ritme puc arribar a l'hora^[31], però quan em trec el mòbil de la butxaca veig que ja són dos quarts menys cinc. Falten cinc minuts per la campana de primera hora. Si no m'espavilo una mica, faré tard. Em poso a córrer? Correm, Patrasche? Ja n'hi ha prou, no, de tant de vent? Que el pentinat se me'n va a can Pistras! Uf... Merda, començo a córrer o què?

Just quan entro a l'institut, el professor de gimnàstica, el que sempre porta un xandall tan lleig i és tan pesat amb el tema de la puntualitat, comença a tancar el portal amb força. M'ha anat d'un pèl. Em sento satisfet, com un gat que s'ha colat dins d'una casa tot i que s'havia quedat tancat fora al balcó, però m'ha anat de ben poc i la cara que faig ho diu tot. Encara que no he fet un gran esprint, normalment no faig exercici i ara estic esbufegant. Els bocins d'alè que deixo anar se'm glacen. Faig pena. Mira'm la clenxa. M'arreglo els cabells ràpidament, controlo la respiració, poso cara de pòquer, entro i pujo les escales pesadament. Les classes de segon són al tercer pis. Aquest institut té quatre pisos: a dalt de tot hi ha les classes de primer, les de segon són un pis més avall i les de tercer encara més avall. Així, com més gran ets, menys escales et fan pujar: un sistema adequat a les persones d'edat avançada, però no gaire lògic. Els nens de primer no tenen el cos tan desenvolupat però tot i això els fan carregar el material del club. A més, encara no saben quins llibres són imprescindibles i quins poden deixar a casa. Anar carregant tot això fins a l'últim pis des de primera hora del matí és un exercici molt dur i no són pas pocs els que hi han de passar. Jo, quan vaig començar a anar a l'institut, una mica més i em poso a plorar, de debò. Pot ser que hagin distribuït les classes així expressament, perquè els petits facin músculs?

La campana fa estona que ha sonat, però quan entro a classe encara no hi ha ningú assegut al seu lloc, amb el llibre obert i fent cara de voler començar la classe. Com sempre, vaja. És el que passa quan tenim història a primera hora. Bé, sí que hi ha alguns alumnes asseguts on toca: els estudiosos^[8] amb poca presència que esperen que el professor comenci el discurs tot mirant una cantonada de la taula i els repel·lents que no tenen amics perquè "no són com nosaltres". Els primers, encara, però aquests últims em fan llàstima. Fan veure que són superiors a la resta, els menyspreen perquè "els espanta la solitud", però en realitat ells mateixos se senten sols i no hi poden fer res. Segur que, segons ells, jo també sóc un d'aquests infeliços que tenen por d'estar sols. Però, mira, això ens fa més humans que no pas fer veure que no ens sentim sols.

Algú ha portat la *Morning* que abans no he tingut temps de llegir i un grup de nois s'hi concentra al voltant cridant "que fort, que fort!". Deuen estar llegint *Vagabond*^[32]. No m'agrada gaire fer servir aquesta expressió, però sembla que si dius "que fort!" per descriure qualsevol cosa, els nois t'entenen. Al bell mig del cercle del

“que fort!” hi trobem en Kenji Horiuchi. Quan em veu se li il·luminen els ulls. Passa, passa, benvingut!^[33] La funció de putxinel·lis d’en Shūji Kiritani és a punt de començar.

—Ei, Shūji! Has llegit *Vagabond*? El capítol d’aquesta setmana és fortíssim!

Cada setmana em diu el mateix.

—De debò? No, encara no me l’he llegit, deixa-me’l després.

—Ah, no? Però si cada dimarts passes pel quiosc^[7] i te’l llegeixes abans de venir.

—Tens raó. La primera classe dels dimarts és la del professor Musashi^[34].

—Ha ha ha, deu ser duríssim!^[18]

—No passa res, a segona hora tinc les noies en biquini de les revistes. És qüestió d’equilibrar-ho^[35].

—Després te’l deixaré, eh?

—Molt bé!

Que s’afanyi!

Primer obstacle del dia: superat. Però després d’en Horiuchi, se me’n llança un altre a sobre, i un altre més. Avui també tindrè feina. Passeu, passeu, benvinguts!

—Ei, Shūji! Què fas aquí?

—Que no vols que vingui, pagesot?^[9]

—Com que pagesot?!

—Shūji!!! Ei, em sap greu, que ahir vaig anar-me’n sense tornar-te els apunts d’anglès. Té.

—Ostres, ja em pensava que era obra del famós Takayama, el Caçador d’Apunts^[36]! “No sabem quants n’ha robat, però no treu pas més bones notes”. Això seria un bon eslògan per a tu.

—Au, no et passis, que sempre els acabo tornant! —riu.

Encara em deus els apunts de japonès, però.

—Ja te’ls has fotocopiat?

—Sí, te’n dec una de ben grossa^[14]. Si no fos per tu, hauria de repetir curs.^[10]

—Vols dir que no ho acabaràs fent igualment? Que no recordes el teu propi eslògan? “No sabem quants apunts ha robat...”

—Que sí que ho sé, quants!

—I avui, què? Avui toca entregar l’informe de biologia, senyor Caçador d’Apunts.

—Què dius?! Era avui...? ....D’això, que em podries...?

—Au, té. Després vindré a...

Abans de poder acabar la frase, algú m’estira el braç.^[37] Endavant, passa, passa!

—Shūji, ahir no em vas respondre el missatge! Mira que vaig estar esperant hores i hores!

—Què passa, que ets la meva mànager, ara? Com la Minami de *Touch*?^[38]

—Què vols dir?

Ja m’entens.

—Jo te’l vaig enviar. Potser se’l van quedar a la central.

—De debò?

És mentida.

Tot fent cara d’enfadada, la Nami es treu de la butxaca un munt de corretges i figuretes lligades a un mòbil i mira si té missatges nous. Gràcies per perdre el temps. La Nami, que sempre se m’enganxa, m’envia missatges a la nit demanant-me consell sobre la seva vida romàntica. La veritat és que em sembla una mica pesada. A més, això dels consells romàntics fa pudor de socarrim. T’ho miris com t’ho miris, aquest noi que li agrada sóc jo. Això es veu de seguida. Bé, potser ha deixat que ho endevini expressament però, de tota manera, aquest truc és més vell que anar a peu. Si vols

enamorar-te de mi, tu mateixa, però no m'enviïs una pila de missatges cada nit, que no em deixes dormir. No facis això d'atacar-me amb milers d'avions de paper expressant sentiments d'amor^[39].

—Doncs no l'he rebut.

Quina sorpresa.

La Nami se'm queda mirant amb els ulls ben oberts, com si hagués sentit el que realment penso.

—No te'm quedis mirant així^[40], noia, de vegades els missatges no van directament on han d'anar. Deu haver anat a fer una copa i ara pensa, “ostres, hauria d'anar tirant”, i surt corrents del bar.

No funciona. Ara se'm posa a fer mala cara i l'hauré de compensar d'alguna manera.

—D'acord, avui et respondré tots els missatges, encara que m'hagi d'aixecar les parpelles amb agulles d'estendre roba. Et juro que no m'adormiré.

—M'ho promets?

La Nami em dedica un somriure d'orella a orella^[19].

—T'ho prometo.

Merda.

És per això que no suportó les noies. Es prenen les bromes massa seriosament.

7. Conclusions

Diuen que els traductors, el que fan, és escollir: mesuren diferents opcions i es decanten per la que s'adigui més al producte final que vulguin obtenir. Aquest text final, és clar, depèn de la seva funció, del públic a qui es dirigeix, o fins i tot de les preferències personals de cadascú.

A l'hora d'analitzar els textos paral·lels hi he trobat certes semblances, tendències que es poden explicar si tenim en compte que són traduccions d'un àmbit molt concret provinents de persones amb característiques similars, que es mouen en cercles similars i que es dirigeixen al mateix grup de consumidors. Així doncs, podríem dir que els traductors dels *fansubs* amb què hem treballat demostren consciència que s'ha d'adaptar el producte al públic, o és que simplement es decanten per les opcions de traducció perquè tenen llibertat per fer-ho? Segurament, els traductors són alhora públic d'altres sèries d'una tipologia semblant, per tant, potser reflecteixen a les seves pròpies traduccions el que han vist abans. De tota manera, no és sorprenent que segueixin uns criteris similars.

Hem pogut veure que els subtítols creats per fans, tot i que, generalment, adapten el text a l'estructura sintàctica de l'anglès, tendeixen a estrangeritzar certs termes: mantenen els sufixos honorífics i de tractament, l'ordre dels noms propis, d'altres marques culturals, etc., i prefereixen afegir notes a obviar informació per fer la lectura més "lleugera". És a dir, en molts aspectes, tendeixen a les traduccions estrangeritzants. Això també està relacionat amb les característiques del públic a qui es dirigeixen, que està més habituat a la cultura japonesa que l'espectador occidental mitjà o, si més no, està més predisposat a aprendre sobre aquesta matèria.

A l'hora de proposar una traducció catalana de *Nobuta wo produce* he intentat trobar un terme mitjà, un text que en poguessin gaudir tant els lectors que no han tocat mai la cultura japonesa com els que ja en tenen certs coneixements. Per això, a l'hora de traduir factors culturals com les referències a sèries de ficció o celebritats, m'he basat sobretot en el que coneixem al nostre país: així, per exemple, he deixat intacta la menció de *Doraemon*, una sèrie que fa temps que s'emet aquí, però he afegit elements a la menció de les ex Morning Musume, ja que molts pocs lectors en saben els noms.

Hi ha fenòmens propis d'una llengua que no es poden traslladar bé a una altra. Un cas que ha sorgit treballant tant amb els textos paral·lels com amb la novel·la és el grau de formalitat: mentre que en japonès és aparent per la conjugació verbal, en llengües com l'anglès o el català es veu més en el lèxic. De vegades, però, sobretot en les frases més senzilles, no trobem cap estratègia per mostrar aquest grau de formalitat.

No obstant això, també ens hem de preguntar fins a quin punt és important que el lector conegui aquests detalls. Tal com deia Schleiermacher—tot i que ell utilitzava aquestes paraules per defensar l'estrangerització—, el que és important és que la traducció els produeixi una impressió similar a la que van rebre els lectors de l'obra original.

8. Bibliografia

- Barberán, Paco. “Jôgo: reduplicativos”. Gunkan. 2001. Pàgina web.
[Enllaç: http://www.japones.info/gunkan/gunkan55/html/gunkan_dic_trad/vocabulario_r_eduplicativos_paco_barberan.html]
- Benesse Educational Research Center. "Mukatsuku (Anger) and Kireru (Snapping) Among Japanese Youth." *Child Research Net*. CRN. 1 de gener de 1998. Últim accés: 20 de maig de 2015.
[Enllaç: http://www.childresearch.net/data/school/1998_03.html]
- Breen, Jim. *WWWJDIC*. Monash University. 1997. Pàgina web. Últim accés: 20 de maig de 2015.
[Enllaç: <http://www.csse.monash.edu.au/~jwb/cgi-bin/wwwjdic.cgi?1C>]
- Dancestar24. “Nobuta wo Produce ep01”. 2005. Fitxer SRT.
[Enllaç: <http://www.d-addicts.com/forums/viewtopic.php?t=23563>]
- Diccionari de la Llengua Catalana. Segona edició*. Institut d’Estudis Catalans. 2007.
Pàgina web. Últim accés: 20 de maig de 2015.
[Enllaç: <http://dlc.iec.cat>]
- GiriGiri Fansubs. “Tumbling_01_final_draft”. 2010. Fitxer SRT.
[Enllaç: <http://www.d-addicts.com/forums/viewtopic.php?t=84918>]
- Lefevere, André. *Translation/History/Culture: A sourcebook*. Londres: Routledge, 2003.
- Luque Nadal, Lucía. “Los culturemas: ¿unidades lingüísticas, ideológicas o culturales?”. *Language Design* 11 (2009): 93-120. PDF.
- Molina Martínez, Lucía. *El Otoño del pingüino: análisis descriptivo de la traducción de los culturemas*. Castelló de la Plana: Publicacions de la Universitat Jaume I, 2006.
- Morales López, Juan Rafael. “La exotización en la traducción de la Literatura Infantil y Juvenil: el caso particular de las traducciones al español de las novelas infantojuveniles de José Mauro de Vasconcelos”. Tesis doctoral. Universidad de Las Palmas de Gran Canaria, 2008. PDF.
- Phonesamurai. “仮進級って何ですか？普通に進級出来たんです…”. *Chiebukuro*. Yahoo! Japan. Pàgina web. 12 de març de 2009. Últim accés: 20 de maig de 2015.
[Enllaç: http://detail.chiebukuro.yahoo.co.jp/qa/question_detail/q1224054537]
- “PRODUCE 1: いじめられっこ転校生を人気者に”. *野ブタ。をプロデュース*. NTV. Tòquio. 15 d’octubre de 2005. Televisió.
- Rollins. “Taiyo to Umi no Kyoshitsu ep01”. 2008. Fitxer ASS.

[Enllaç: <http://www.d-addicts.com/forums/viewtopic.php?t=63842>]

Sarujin. “Tumbling Ep 01 – Notes of Doom”. *Girigiri-sub*s. LiveJournal, Inc. 8 de maig de 2010. Últim accés: 20 de maig de 2015.

[Enllaç: <http://girigiri-sub.s.livejournal.com/28911.html>]

Schleiermacher, Friedrich. “Sobre los diferentes métodos de traducir”. Traducció de Hans Christian Hagedorn. *Teorías de la Traducción: antología de textos*. Ed. López García, Dámaso. Cuenca: Servicio de Publicaciones de la Universidad de Castilla-La Mancha, 1996. 129-157.

Venuti, Lawrence. *The translator's invisibility: A History of Translation*. Abingdon: Routledge, 2008.

Weblio 英和・和英辞典. Weblio. Pàgina web. Últim accés: 20 de maig de 2015.

[Enllaç: <http://ejje.weblio.jp>]

Yang, Wenfen. “Brief Study on Domestication and Foreignization in Translation.” *Journal of Language Teaching and Research* 1.1 (2010): 77-80.

“ケバイ”. 日本語俗語辞書. 2005. Últim accés: 20 de maig de 2015.

[Enllaç: <http://zokugo-dict.com/09ke/kebai.htm>]

白岩玄. 野ブタ。をプロデュース. Tòquio: Kawade Shobo Shinsha, 2004.

“第 1 話: 新体操は女子だけのものじゃない! 学校一の不良高校生が、男子新体操で奇跡を起こす…夢に向かって熱く生きる男達の笑いと涙の青春スポ根ドラマが、いよいよ今夜始まる”. *タンブリング*. TBS. Tòquio. 17 d’abril de 2010. Televisió.

“第 1 話: 地球一熱い教師が海からやってキター!!”. *太陽と海の教室*. Fuji TV. Tòquio. 21 de juliol de 2008. Televisió.